

פניני מקראי צי הישר

פניני חכמה ועוסק מתורת רבותינו הקדושים:
האור החיים, הבעל שם טוב, הורע שמשון, הפלא יועץ, הליקוטי מוהרן, והאבי עזר,
שהבטיחו שיהיו 'מליצי יושר' בשמים בעד מי שילמד בדברי תורתם!

"בפירושי שום תשים ביונתך, במראה מקום תן עינים, ויאירו דברי באור החיים, ואז תושע מאלהי השמים, ברוב עושר ושנות חיים, ברכות יחולו על ראשך, כאשר תאווה גם נפשך" (מתוך שיר שכתב רביה"ק בסוף ספרו אור החיים, ונשמט בדפוסים האחרונים. הובא בתולדות רבינו חיים בן עטר, להר"ר מרגליות עמ' 39).
"וראה כתוב [בספר שם הגדולים], דבצרות פולין נגלה [מהר"ם אלשיך] לחכם אחד בהקיץ להצילו מתוך ההפכה על שהיה לומד תדיר דרשותיו, יעוין שם, ומעין כיוצא בזה נגלה אלי בחלום על ספר אור החיים להרב הקדוש מורינו הרב חיים בן עטר זיע"א" (לשון מהר"ה פלאגי ז"ל בכף החיים סימן לא [בנד"מ לב] סעיף נה).
הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א אמר: "שכמו שבדורות הראשונים היה הזוהר הקדוש מסוגל לטהרת הנשמה, כן בזמן הזה מסוגל לימוד האור החיים הקדוש על התורה - לטהר את הנשמה" (דברי דוד השלם הנד"מ אות כד).

האור החיים
רבינו חיים
בר משה
בן עטר
זצוק"ל
נלבע טו תפוח תקו

עיקר הקדושה תלויה בשמירת הברית, והכל תלוי בשמירת העניינים והמחשבה:

"וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁוֹתָהּ כִּי הִשְׁוִיֵתָהּ כָּל בְּשֵׁר אֶת הָרֶכָּו עַל הָאָרֶץ" (בראשית ו, יב).

כתב רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל (בראשית ב, כה), שעיקר הקדושה תלויה בשמירת הברית, ולכן שם נמצאת עיקר התאווה, וזה לשונו: "ויהיו שניהם ערומים וגו'. טעם הדבר, להיותם מקודם מושללים מבחינת הרע וכללותם קודש, היו דומות בהם פנים שלמטה כפנים של מעלה, כי בחינת הרע שנדבקה באדם - היא אשר תבדיל בחלק שלמטה באדם, כי שם קנה הרע מקומו. וזה לך האות, אות ברית קודש - אשר תסובבהו הקליפה בערלה, וציוה ה' לכרות אותה, הנך רואה כי שם הרגיעה שידה. ותמצא כי כל תאוות הרשעים הנואפים - תבער במקום ההוא, וגזר ה' לכסות התיעוב. ותמצא שאסרו חז"ל (נדה יג א) להניח ידו וכו', ואמרו (שבת קח ב) יד לאמה תקצץ, כי יבעיר אש זרה ותאכלהו אש לא נופח, וזה לא היה קודם לכן" וכו'. עכ"ל.

עוד כתב רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל בפרשת אחרי מות (ויקרא יח, ב), שעיקר ביטול כח התאווה - הוא על ידי שמירת העניינים והמחשבה, וזה לשונו: "הנה ידוע הוא כי כל מצות אשר צוה ה' לעם קדושו הם מצות שיכול האדם לעמוד בהם ויטה עצמו אל הרצון לעשותם, זולת מצות פרישת העריות הוא דבר שנפשו של אדם מחמדתן ואונסתו עליהם לעשותם, זולת בהתעצמות הרחקת ב' דברים מהאדם, והם מרחק הרגש ראות העין, ומרחק בחינת החושב, ואם ב' אלו לא יעשה - אין אדם שליט ברוח זה לכלותה ממנו, כי כל שלא תהיה לו הרחקת הרגש הראות בדבר, הגם שירחיק בחינת החושב - לא ישלוט בעצמו לכלות ממנו הכרח החשק וכו'. גם אם יושלל מבחינת הראות, אם לא ירחיק בחינת החושב, מחשבותיו יחייבו לבקש ולהתלהט אחר המעשה וכו'. נמצאת אומר שבאחד מהשניים תהיה מושללת מהאדם שליטה בעצמו בדבר זה, ואין צריך לומר בהצמד שני דברים ראות וחושב - הן האדם חלוש כנגד תאוות, ואין צריך לומר אם ישלח ידו ואכל מעט מן הרע הזה - הנה הוא מסור ביד תאוות. מעתה תחבולות האדם להעריך מלחמה נגד בחינה זו היא בשלילת ממנו ב' דברים, ובזה תהיה נרכבת באדם תכונה לבל יתלהט אחר זה, וישלוט הרצון בחפץ הטבעי וכו'.

ובזה נבא אל הביאור, הנה האדון ה' צבאות נתחכם בצוותו מצוה זו ודבר נגד יצר הרע, שיאמר איך יכול אנוש טבעי למשול בתאוות אשר היא אנסתו - דבר זה הוא מושלל מהדעת שיחייב ה' שמירתו לכל בהשואה, אלא לאנשים אשר יכולין לעמוד ויש כח ברצונם לשלול החפץ בזה, והם אותם שלא באו לידי מבחן הראות והחושב, באלו וכדומה דבר הכתוב, אבל במי שעברו בחינה הנזכר - כפי הטבע אין אדם שליט ברוחו למנוע מעצמו חשק המכריחו, ועל זה נתכוון ה' בנועם דברי אלהים חיים ואמר: 'כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם', פירוש, הגם שישבתם במקום שאנשיה בני זנונים ולא תמנע מכם בחינת החושב לצד שישבתם ביניהם כל הזמן ההוא, כאומר 'אשר ישבתם בה' - ואין ישיבה אלא עכבה, וזה יסובב תגבורת החפץ בכם, אף על פי כן אנכי מצוה אתכם שתתעצמו לנצח החשק לבל תעשו כמעשיהם, ואמר עוד 'וכמעשה ארץ כנען וגו' אשר אני מביא אתכם שמה וגו', פירוש, אף על פי שאתם באים למקום אשר שם הרגיעה שידה של בחינת הרע הזה, ונמצא בחינת החושב מתעוררת, אף על פי כן מחייב אני אתכם לבלתי עשות כמעשיהם. ולצד שיאמר אדם כי אין מעצור ברוחו בדבר זה, לכן הקדים ה' בתחלה דברו הטוב ואמר 'דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אני ה' אלהיכם', כי הן אמת במין אנושי זולת ישראל ישנו בטענה זו כי לא ימצא בכחו למנוע עוצם חשקו ממנו, מה שאין כן אתם בני ישראל, לצד היותי ה' אלהיכם - והיא השגה אלהות, בכח האלהי ינוצח כח הטבעי גשמי, כי הצורה תשלוט בחומר, כשיסיכים איש ישראל להתדבק בה' אלהיו ישלוט בטבעו, והוא כמאמרם ז"ל (ב"ר פל"ד) שאמרו הצדיקים לבם מסור בידם והרשעים הם מסורים ביד לבם, הכוונה בזה, כי החפץ והחשק - ישנו בלב האדם, והרצון - הוא במוחו, והם ב' מדריגות שנתן האדון בבני אדם, וכשתזדמן לאדם דבר ערוה - הלב חומדה, ואין גמר בחימוד זה, ויכול הרצון התלוי במוח למנוע החפץ ולא יעשנו הגם שיחמוד וכו', וצדיקים תמיד מתנהגים כסדר זה, ולבם מסור בידם, שהגם שיתאוו תאוה בלבם - יבחר השכל שהיא הנשמה וכו' ולכן אמר ה' 'כי אני ה' אלהיכם', פירוש, להיות שבחינת הנשמה בה ה' משרה אור שכינתו באדם בסוד (תהלים עח) 'אהל שכן באדם' - ומצד זה יש כח באדם לנצח החפץ לפני הרצון". עכ"ל.

הבעל שם טוב
רבינו ישראל
ב"ר אליעזר ושרה
וצוקל
נלבעו סיון תקב

"ושאלתי את פי משיח אימת אתי מר, והשיב לי: בזאת תדע, בעת שיתפרסם למורך ויתגלה בעולם ויפוצו מעיינותיך חוצה מה שלמדתי אותך והשגת, ויוכלו גם המה לעשות יחודים ועליות כמורך, ואז יכלו כל הקליפות ויהיה עת רצון וישועה" (איגרת 'עליית נשמה' מהבעש"ט, נדפסה בסוף ספר 'בן פורת יוסף' לתלמידו המובהק בעל התולדות יעקב יוסף).
"על כן כל מה שנתגלה ספר שעל פי דרך הבעל שם טוב, הוא קירוב לגאולה" (דברי שלום - להרה"ק מקאדינוב, בהקדמה ד"ב ע"א).
"ושמעתי כרוז יוצא מן השמים: אשר מי שיאמין בישראל בן שרה שכל עבודתו היה בעד ישראל בכלל ובפרט, וידבר ממנו בתחילת שבוע - יהיה לו שבוע טוב, בתחילת חודש - יהיה לו חודש טוב, בתחילת שנה - תהיה לו שנה טובה, ומזה נעשיתי מלא שמחה, שאף שכבר אהיה בעולם האמת יוושעו בני ישראל על ידי" (ישועות ישראל מעשה יב).

בכל אות יש עולמות נשמות ואלהות, וצריך האדם לכלול נשמתו בכל בחינה ובחינה:

"צוהר תעשיה לתבה ואל אמה תכלנה מלמעלה ופתחו התבה בצורה תשים תזותים שנים ושלישים תעשיה" (בראשית ו, טז).

כתב רביה"ק זצ"ל בצוואת הריב"ש (סימן עה), וזה לשונו: "רבינו ישראל בעל שם טוב ע"ה אמר: צוהר תעשה לתיבה - שתהא התיבה מצהיר, כי יש בכל אות - עולמות ונשמות ואלהות, ועולים ומתקשרים ומתיחדים זה עם זה עם אלהות, ואח"כ מתיחדים ומתקשרים יחד האותיות ונעשה התיבה, ומתיחדים יחודים אמתיים באלהות. וצריך לכלול אדם נשמתו בכל בחינה ובחינה, ואז מתיחדים כל העולמות כאחד ועולים, ונעשה שמחה ותענוג גדול אין שיעור, וזהו תחתים שנים ושלישים וכו', דהיינו עולמות ונשמות ואלהות, 'תלת עלמין אית ליה' וכו' (עי' זוה"ק ח"ג דף קנט ע"א). וצריך לשמוע בכל תיבה מה שאומר, שהשכינה עולם הדיבור - מדברת, והוא שיש לה צוהר - שתצא בבהירות ולעשות נחת רוח ליוצרו, וצריך אמונה גדולה לזה, דהשכינה נקראת 'אמונת אומן', ובלא אמונה נקראת ח"ו 'נרגן מפריד אלוף'. 'ואל אמה תכלנה מלמעלה' - היינו אימה. או יש לומר, אחר שיצא התיבה מפיו - אין צריך לזכור אותה להלן, הענין שלא יראה שהולכת למקום גבוה, דוגמא שאין יכול לראות בשמש, וזהו 'תכלנה מלמעלה', ודע במה אתה יכול לעשות כן 'בא אתה' וכל גופך אל התיבה". עכ"ל.

וכתב הרה"ק רבי משה חיים אפרים זצ"ל, נכד הבעל שם טוב הקדוש זצ"ל, בספרו **דגל מחנה אפרים** (פרשת נח), וזה לשונו: "שהאיר אדוני אבי זקני **[הבעל שם טוב]** נשמתו עדן, 'תיבה' - מרומז על מלה - שהוא נקרא תיבה, וכמו שכתוב צוהר תעשה לתיבה, ואמר הוא ז"ל שתראה להאיר התיבה שתוציא מפיה והאריך בזה וכו'. כי בכל דיבור ודיבור - יש עולמות ונשמות ואלוקות, וזהו שמרמז כאן אצל התיבה, ותיבה - הוא פירוש דיבור, וזהו תחתים - היינו עולמות שהוא מדריגה התחתונה, שניים - הוא לשון 'משנה' אותיות 'נשמה' והיינו נשמות, ושלישים - היינו אלוקות על שם 'ושלישים על כולו' (שמות יד, ז) שהוא על ידי שהוא מושל ומנהיג את הכל, וכל אלה 'תעשה' - היינו התיבה והדיבור שתוציא מפיה יהיה בכוונה זו ובאמונה שלימה שיש בכל דיבור תחתים שניים ושלישים, והם עולמות ונשמות ואלוקות כנ"ל, והבן". עכ"ל.

הזרע שמשון
רבינו שמשון חיים
ב"ר נחמן מיכאל
נחמני וצוקל
נלבעו אלול תקלט

"אוהבי וריעי ותלמידי, כאשר אני מחלה פניהם, בעשר לשונות של תפלה, לברור המנה היפה אשר ייטב בעיניהם בחידושים הללו, ובפרט אחרי מותי כי לימודם יהיה לי להשיב נפש ולעידון רוח ולזכות נשמת, וצדקה תהיה להם וצדקתם תעמוד לעד, לאכול בעולם הזה ולשבוע בעולם הבא, ובעל הגמול ישלם בזכות זה שכר טוב לגומלי חסד של אמת, במוטב תלתא בני חיי ומזוני טבי דבזכותא תלו" (מתוך הקדמת רביה"ק זצ"ל לספרו זרע שמשון).
"במטותא בעינא מינייכו, זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד של אמת, וכי מרובה מדת תשלומי חן וחסד ושלמא רבא מן שמיא, ועיניכם תראינה בנים ובני בנים כשתילי זיתים סביב לשלחנכם חכמים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם, עד יתקיים בכם 'המה יראו כבוד ה' הדר אלהינו', ונשא נס לגוים ואסף נדחי זרע ישראל, במהרה בימינו אמן" (שם).

רשע שאבדה תקוותו - זמת מצוותיו עוברת לאיזה צדיק

"ויאמר ה' לנזו בא אתה וכל ביתך אל התבה כי אתה ראיתי צדיק לפני בְּדֹר הַזֶּה" (בראשית ז, א).

כתב רביה"ק הזרע שמשון זצ"ל (פרשת נח אות ג), וזה לשונו: "ולפי שהוא ענין בלתי מובן, למה דווקא בענין זה של סגירת התיבה היה יכול להיות קיום העולם, ולא בענין אחר. משום הכי המדרש (ב"ר ל, א) הביא הפסוק האחר 'הפוך רשעים ואינם' - זה דור המבול, 'ובית צדיקים יעמוד' - זה נח, שכתב הזרע ברך ח"א (ד"ה הפן השני) בפרשה זו, שבאנשי דור המבול מתחילה היו בהם אנשים חכמים וצדיקים, ונקראו 'בני האלהים', ואחר כך כשבאו אל בנות האדם - היו גיבורים להכעיס יוצרם, והיו תוהים על הראשונות. עכ"ל.

ונודע מה שכתב האר"י זלה"ה (עי' פע"ח שער העמידה פי"ט, ברכת על הצדיקים), שכשהרשע אבד סברו ותוחלתו ברוב עוונותיו, ולא יזכה לתחיית המתים, אז המצוות אשר עשה - ניתנים לאיזה צדיק. אמנם אם עדיין לא הרבה לפשוע כל כך, שלאחר שקיבל דינו יקום בתחיה, אז המצוות שלו נגנזין.

ומי שבא בסוד ה', ידע להשכיל להיטיב בסודות התיבה ותעלומותיה, שמחמת הפגם הגדול שעשו למעלה אותו הדור, הוצרך האור להתעלם, כמו שאמר ז"ל (ילקוט"ש נח רמז נז) שלא שימשו המאורות בשנת המבול. והוצרך לעשות בית לנח - לסגרו בתוכו כדי שיתקיים, וגם לא היה יכול להזדווג, והיה כמו מת נעלם ונגנז בתוך התיבה - שלא יהנו החיצונים ממנו וכו'. ולכן נצטוו נח שיטרח במעשה ובכוונה לעשות התיבה - לתקן המדה העליונה להיות לו למחסה ולחומה בהסתרו בתוכה, באותו הזמן שלא היה שום תיקון בעולם, אלא להרוס ולסרס שרשי נשמות של אותו הדור ושל כל נמצאי העולם וכו'. ואף המצוות שהיו להם מתחילה לאנשי אותו הדור - נגנזו שם [בתיבה] לקיום העולם וכו', והואיל שכל זכות המצוות של דור המבול נגנזו אף הם בתיבה, כדי שלא יבלעום החיצונים, וכדי שיתחלקו ביניהם כל הנמצאים שהיו בתיבה, משום הכי כשיצאו נפקו למפרי ולאתקימא בעלמא" וכו'. עכ"ל.

הליקוטי מוהר"ן
רבינו נחמן
בר שמוחה ופיגא
וצוקל
נלבע יח תשרי תקע"א

"שמעתי בשמו שאמר, שכל אחד מאנשיו בוודאי יזכה בסוף לבוא בזה העולם למה שצריך. ואמר, שאין הקב"ה עושה לי זאת חס ושלום בשום פעם ליקח ממני איזה איש מאנשי באמצע, כלומר רק כל אחד יאריך ימים ושנים עד אשר יזכה לבוא לענינו ולמדרגתו הקדושה, שהוא צריך לבוא בזה העולם, אשר בשביל זה נברא" (חיי מוהר"ן סימן שב).
"שמעתי בשמו שאמר: הפחות שבאנשי, אני מוליך אותו בדרך של צדיק גדול מאד" (חיי מוהר"ן סימן שיד).
"אמר בפירוש שהלימוד בחיבוריו הקדושים - הוא אתחלתא דגאולה" (חיי מוהר"ן סימן שמו). "ואמר שיכולין להיות נעשה בעל תשובה גמור על ידי לימוד הספר שלו" (שם סימן שמת). "ואמר שצריך להשתדל מאד לקנות ספריו, כי אפילו כשעומדין בתיבה ומגדל - הם טובה גדולה, כי ספריו הם שמירה גדולה בבית לשמור גם העשירות וממון האדם מכל ההזקות" (שם סימן שנה).
מוהר"ן ז"ל אמר: "אמירת ספרי אדמו"ר ז"ל, שהם ה'ליקוטי מוהר"ן', ו'ספר המדות', ו'ה'ספורי מעשיות', ו'ה'שיחות' שלו - ה'אמירה' לבד - מסוגלת להנשמה כמו אמירת ספרי הזוהר והתיקונים" (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן דיבורים ממוהר"ן אות כו).

על ידי דבורי תפילה אמתיים - יכל לעצאת מכל החושך ולהיות איש כשר באמת

"צַהַר תַּעֲשֶׂה לַתְּבִיחַ וְאֵל אִמָּה תִּכְלָנָה מְלֻמְעָה וּפְתוּזוֹ הַתְּבִיחַ בְּצִדָּה תִּשְׁלִים תְּנֻחָתוֹ שְׁנָיִם וְשְׁלֹשִׁים תַּעֲשֶׂה" (בראשית ו, טו).

כתב רביה"ק זצ"ל בליקוטי מוהר"ן (תורה קיב), וזה לשונו: "הנה ידוע כי סביב רשעים יתהלכון (תהלים יב), כי הסטרא אחרא מסבבת הקדושה, כי את זה לעומת זה עשה. ובפרט מי שכבר נמשך אחר עבירות ח"ו, ונמשך אחר הסט"א, ושם מקומו ח"ו, והם מסבבין אותו מכל צד. וכאשר יעורר רוחו לשוב אל ה', קשה לו מאד להתפלל ולדבר דיבורים לפני ה', כי הן מסבבין אותו מכל צד, לכל אחד לפי ענינו כנ"ל. ומחמת שאי אפשר לו להוציא דיבור לפני אלקים בדחילו ורחימו וחיות כראוי, לכן כל הדיבורים והתפילות שהוא מדבר, לא יוכלו לבקוע המחיצות והמסכים המבדילים לעלות למעלה, ונשארים למטה תחת המסכים, עד אשר יזכה וישוב באמת, וידבר דיבורים הראויין להתקבל בדחילו ורחימו מעומקא דליבא בהתעוררות גדול, אזי מבקע הדיבור המאיר את כל המחיצות והמסכים המבדילים, ויעלו עמו כל הדיבורים שהיו מונחים למטה עד הנה.

אך איך יזכה לזה, העיקר שהכל תלוי בו הוא אמת, לילך בדרך אמת לפי מדריגתו, כי חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת (שבת נה). יומא סט: סנהדרין סד). והוא יסוד הכל, כי אמת - הוא ראש תוך סוף, וכיון שהוא במדריגת אמת, אזי כביכול נתלבש בו אור השם יתברך בעצמו, אשר חותמו אמת, ואז נאמר עליו ה' אורי וישעי (תהלים כז). וכיון שה' אור לו, יוכל למצוא פתחים הרבה לצאת מהחשך והגלות שהוא סגור שם, כי באמת יש שם פתחים הרבה וכו'. אך צריך שיהיה האמת, אמת גמור ברור וצלול בלי שום דופי. והמשכיל המבין יש לו להתפלל כל ימיו, שיזכה פעם אחד כל ימי חייו, לדבר דיבור אחד של אמת לפני ה' כראוי. ויש בזה כמה מדריגות, ומי שזוכה לבחינות אמת האמתית, אזי ה' אור לו, ואזי הוא מאיר בעצמו, כי נתלבש בו אור ה' וכו'.

ועיקר הכוונה, שכאשר הוא משוקע בתכלית התגברות החושך והקליפה, והוא כלוא ומסוגר בתוך החושך אפילה, המסבבת ומקפת אותו מכל צידי צדדים בכמה סיבובים ר"ל, ואין לו שום פתח ותקנה ותחבולה לצאת מתוך החושך. אזי עיקר עצמו שימשיך עצמו להאמת, ויביט על האמת לאמיתו, ויבקש רק האמת האמתית. וכנגד זה אין שום חושך וסיבוב שיחשיך לו, כי האמת הוא הש"י בעצמו, והוא בחינות ה' אורי. וכיון שה' אור לו, אין שום חושך שיחשיך אותו. ובוודאי יזכה לראות הפתחים לצאת מהחושך, בבחינות פתח דברך יאיר מבין פתיים כנ"ל. והבן היטב. והעיקר, שבתפילתו ותחינתו ובקשתו, אף על פי שאי אפשר לו לדבר שום דיבור בתפילה ותחנונים, מגודל החושך והבלבול המסבב אותו מאד מאד מכל צד, אף על פי כן, עכ"פ יראה לדבר הדיבור באמת, באיזה מדריגה נמוכה שהוא. כגון למשל, שיאמר "ה' הושיעה", באמת. אעפ"כ שאינו יכול לומר בהתלהבות והתעוררות כראוי, אעפ"כ יאמר הדיבור באמת, כפי מה שהוא. וע"י הדיבור האמת, יזכה לראות הפתחים שבתוך החושך, ועי"ז יזכה לצאת מחושך לאור, ולהתפלל כראוי וכו'.

ואמר לי אז, שעל ידי עצה זאת יכולין להיות איש כשר באמת כל ימי חייו, כי תמיד איך שהוא יכולין להחיות את עצמו ולהחזיק את עצמו על ידי זה, על ידי האמת שהוא אור השם יתברך בעצמו, אשר גם כל חושך לא יחשיך ממנו, כי אין שום טומאה וסטרא אחרא בעולם, שלא יהיה שם פתחים לצאת משם, רק שאין רואין אותן מחמת גודל החשכות שיש שם. אבל על ידי האמת, מאיר לו השם יתברך בעצמו, ויזכה לראות ולמצוא פתח תקוה גם בעומק נפילתו, לצאת מאפילה לאורה, ולהתקרב אליו יתברך באמת תמיד. אמן ואמן". עכ"ל. ועיין עוד שם ובתורה ט באריכות.

הפלא יועץ
רבינו אליעזר
בר יצחק פאפו
וצוקל
נלבע יח תשרי תקפ"ח

"וגם אל כל יודעי ספר אשר בכל דור ודור אבקש זאת מאיתם, יעשו עמי חסד של אמת וישתדלו לקרוא דברי בפה מלא וכו', ואם אזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, ממי שאקבל ממנו טובה - אשתדל לשלם לו במיטבא ולבקש רחמים עליו, בני ועמי שמעונו והחיוני ותחי נפשכם" (לשון רביה"ק זצ"ל בספרו 'אורות אילים' שקלים פ"ב ה"ה).

"וכן אני עני ואביון אפול תחייתי בעשר חילות ואומר: רעי חנוני, וכל אשר כוחכם למעבד לי נייח נפשא עבידו, ואם אזכה לחזות בנועם ה', גם אני אשלם במיטבא" (לשון רביה"ק זצ"ל בספרו 'אורות אילים' זוח"ק ח"א דף ריו ע"ב).

"וגם אחלה פני כל יודעי דת, שיקראו בספרי וידרשו מילי ברבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, אולי יתעשת האלוקים לי ויזכני שיעשו דברי פירות ובכן נפשי תגיל בה". ואם אזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, אשלם במיטבא לכל מאן דלמיטי לי מיניה הגאון" (לשון רביה"ק זצ"ל בהקדמת ספרו 'פלא יועץ').
"גם אודיעכם רבותי, כי רוח גדול טמון בקריאה בספר הזה ובמילוי האמור בו. והוא: שאדוני אבי זצוק"ל זיע"א, אומר בהקדמתו לספר בלשון הקודש, ומפציר כי יקראו דבריו וידרשו, למען יתנו פרו ומלאום, כי בזה ישנו תועלת חוכת לעולם הבא, והוא נתון מילתו באומרו כי המוצא בדבריו תועלת, מחוייב יהיה הוא לשלם לו טובה, ולבטח תשלום הטובה הוא בכך שישא תפילה שיהיה חלקו טוב, וכל המתחייב ומבטיח - בעל חוב נעשה", ולבטח יהיה פורע חובו ואנא מדברו, ואל יקל בעיניכם הדבר שיהיה לאדם מליץ טוב בעולם הזה ובבא אחריו. ויובן כי אלה העוסקים בהפצת הספרים ועושים השתדלויות אחרות למען ייקראו הספרים, מחייבים היום עוד יותר את אדוני אבי זצוק"ל זיע"א. על כן, מתבקש כל אחד לסייע לעשות רצונו של צדיק כאשר תשיג ידו" (לשון רב רביה"ק זצ"ל בהקדמתו לספר 'פלא יועץ').

לא נחתם מזר דינם - אלא על הגזל!

"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹזֵז קֵץ כָּל בְּשָׂר בְּאֵל לִפְנֵי פִי מַלְאָה הָאָרֶץ זֶמַס מִפְּנֵיהֶם וְהִנְנִי מִשְׁזוּיָתָם אֶת הָאָרֶץ" (בראשית ו, יג).

כתב רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך גזל), וזה לשונו: "ידוע חומר עוון הגזל - עד שאמרו (סנהדרין קח). שלא נחתם גזר דינם של המבול אלא על הגזל, וכל זמן שגזל בידו - אין תפלתו נשמעת (שמות רבה כב, ג), ומאכילים אותו לעולם הבא גחלי רתמים, וצריך לחזור בגלגול כדי לשלם. והודעתיה הן כתיב בקונטרס אורות אילים (דף קיג) מעשה נפלא שאירע בימי הרב ישראל בעל שם טוב, שבא אחד בגלגול סוס והיה עובד בכל כחו כדי לשלם את חובו. ויש שכתבו על מאמר רבותינו ז"ל (יומא פה:) שאמרו שעל עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חבירו, שרצונו לומר שאפילו עבירות שבין אדם למקום אין נמחלין עד שישביב את הגזלה וירצה את חבירו, (ועיין במה שנכתוב לקמן ערך תשובה), וחבל על דמשתכחין שנעשה להם הגזל כהיתר מחמת שעשו לו שינוי השם, ובשם חריפות וחריצות והשתדלות יקראוהו, ונותן הודאות לאל על אשר עשה והצליח וכו'.

ולפי חומר איסור הגזל וקושי תשובתו, שהרי אמרו (ב"ק קיט.) הגוזל את חבירו אפילו שוה פרוטה - כאילו גזל ממנו נפשו ונפש בניו ובנותיו, וכל זמן שהגזל בידו - אין לו כפרה עולמית, וקשה להשיב גזל הנאכל, הנה כי כן האיש הירא את ה' יזהר וישמר מאד מכל דהוא איסור גזל בכל אופן שיהיה, ויהיה משאו ומתנו באמונה, ואפילו אם דחיקא ליה שעתא טובא והנושים נוגשים בעוונשים קשים - לא מפני זה יפשוט ידו בגזל ח"ו, כי מוטב לו לאדם שימות ברעב - ואל יהי רשע לפני המקום שעה אחת, ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב, כי ה' לא ימנע טוב להולכים בתמים". עכ"ל.

האבי עזרי
רבינו אלעזר מנחם
מן בר עזריאל שך
זצוקל
 נלבע טו מרחשון תשס"ב

"וכן אני מבקש מכל אלו התלמידים היודעים שקיבלו תועלת ממני, הן בתורה והן ביראת ה' והן במידות, שיעשו חסד עמדי וילמדו בעד עליו נשמת, אפילו משנה אחת או מחשבה אחת של מוסר, ויהיה זה שכרי, כי גם אני מסרתי את נפשי להצלחתכם בלימוד, ואם יהיה בידי לעשות ולהמליץ לטובתכם אעשה בלי נדר" (מצוואת רביה"ק זצ"ל).

הוכר יעקב
רבינו יעקב בר
אברהם ורחל לוי
זצוקל
 נלבע יא אלול תשל

"בקי עצום בכל מכמני התורה והחכמה וכו', איש טמיר ונעלם וכו', וגם היה בקי מאד בכל החכמות וכו', וימליץ טוב בעבורם" (מתוך הסכמת השבט הלוי זצ"ל)
 "וכל המסייעין והתומכים ינצלו מכל עקתין בישינן, ויצליחו בכל דרכיהם, ויזכו לראות בישועת כלל ישראל במהרה" (מתוך הסכמת האדמו"ר מויז'ניץ זצ"ל)

באדם יש מחוות גדולות ויתכן שאינן מצלגים

ועיין עוד ב'אור יהל' (פר' נח מאמר מעלת קדושת המחשבה), שכן מצינו כשנח יצא מהתיבה שבנה מזבח והקריב עליו, וכתוב (בראשית ח, כא) "וַיִּרַח ה' אֶת רִיחַ הַנְּחִיחַ, וַיֹּאמֶר ה' אֵל לְבָבוֹ וכו', וְלֹא אֶסַף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת כָּל חַי כְּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי", משמעו שעלול להיות מצב שראוי להביא עוד מבול, אך בזכות שהריח את ריח הניחוח - אמר שלא יביא עוד מבול. והביאור הוא, שאין הקרבן ענין של הנאה אצל הקב"ה חס ושלום, אלא ענין הקרבן הוא - המחשבה הראויה של האדם, שבהקרבתו היתה לנח מחשבה טהורה ונעלה, ובזכות זה אמר הקב"ה שאף אם יגיע עונש של מבול - לא אסוף עוד להכות, והיינו בזכות נח בזכות מחשבתו ותפלתו.

ואם כן מכאן גופא רואים שהיה בכוחו של נח להציל את דורו, כי גם לפני המבול היה נח בדרגת איש צדיק שתועיל תפלתו ומחשבתו הטהורה, ובודאי גם התפלל לפני המבול, אלא שלא היה במדה הראויה, ועל זה היתה הטענה עליו שלא התפלל יותר על דורו, ולכן המבול נקרא 'מי נח', שאם היה מוסיף בתפלתו ובמחשבתו הטהורה - היה מציל את דורו מהמבול.

ומכאן נלמד שיש לאדם חשיבות גדולה ביותר - עד שביכלתו לקיים את העולם, שבזכות תפלתו לא יוסיף להביא מבול, וביכלתו לקלקל ולהרוס את העולם, כענין מי נח שכאילו הוא הביא את המבול. נתבונן, האם לנו אין כח זה? הרי לנח היה את אותו כח גם לפני המבול, אלא שלא הגיע להשגה ולמעלה גדולה כפי שהגיע אחר כך. ואם כן יתכן שגם אנו יכולים להגיע ליותר מכפי שאנו עושים!

יש בני אדם שחיים בהרגשת זלזול במה שאומרים ועושים, אמרתי כך או כך, מה משנה מה שאמרתי או עשיתי, מה שעבר עבר. וזו טעות! כי כח האדם גדול ביותר!

כל מילה וכל פסוק וכל מאמר שבתורה - הוא לימוד, היה ראוי שנלמד את פרשת בראשית כל השנים, יש הרבה מה ללמוד, כיון שכל סיפור - אינו סיפור מעשה של ראובן ושמעון וכדומה, אלא הוא סיפור המלמד את היסודות של כלל ישראל, איך נבנה כלל ישראל, ואיך מתקיים כלל ישראל, ומה היא הנהגת ה'.

(מחשבת מוסר ח"א עמ' קכא)

העלון מוקדש לעילוי נשמת רבותינו הקדושים

האור החיים - רבינו חיים ב"ר משה בן עטר זצוק"ל, נלב"ע ט"ו תמוז תק"ג
הבעל שם טוב - רבינו ישראל ב"ר אליעזר ושרה זצוק"ל, נלב"ע ו' סיון תק"כ
הזרע שמשון - רבינו שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצוק"ל, נלב"ע ו' אלול תקל"ט
הליקוטי מוהר"ן - רבינו נחמן ב"ר שמחה ופיגא זצוק"ל, נלב"ע י"ח תשרי תקע"א
הפלא יועץ - רבינו אליעזר ב"ר יצחק פאפוי זצוק"ל, נלב"ע כ' תשרי תקפ"ח
האבי עזרי - רבינו אלעזר מנחם מן בר עזריאל שך זצוק"ל, נלב"ע ט"ז מרחשון תשס"ב
הזכר יעקב - רבינו יעקב ב"ר אברהם ורחל לוי זצוק"ל, נלב"ע י"א אלול תשל

לעילוי נשמת

מזן הראש"ל הגאון רבי **עובדיה יוסף ב"ר יעקב וגורג'ה זצ"ל** | מזן הראש"ל הגאון רבי **מרדכי צמח בן מזל טוב זצ"ל** | מזן שה"ת הגאון רבי **שמריהו יוסף חיים ב"ר יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל** | הגאון רבי **יעקב חי בן מרגלית זצ"ל** | הגה"צ רבי **יעקב שמשון ב"ר משה יהושע לנדמן זצ"ל** | ר' **יחיאל מיכל בן מרים** - נלב"ע ל במרחשון תשע"ד | הגה"צ רבי **נסים פרוץ ב"ר מימון וסוליקה זצ"ל** | הגאון רבי **אפרים ב"ר אברהם ברוך גרינבלט זצ"ל** - נלב"ע ב' שבט תשע"ד | **שלמה בן סלחה ז"ל** - נלב"ע י"ט אלול תשנ"ד | **חנינה בת חביבה ע"ה** - נלב"ע י"א אלול תשס"ז | **יוסף בן ורה ז"ל** - נלב"ע י"ז חשון תשמ"ז | **אמה בת שושנה ע"ה** - נלב"ע י"ט סיון תשנ"ב | **נוריה נורית בת עזריה ע"ה** - נלב"ע ט"ז חשון תשס"ח | **אברהם בן שרה ז"ל** - נלב"ע ז' אדר א' תשע"א | **נתנאל בן שמחה ז"ל** | **עזריה בת חצילה ע"ה** | **דוד יהודה בן מזל ז"ל** | **רחל בת מרים ע"ה** | **הדר בת רחל נעמי ע"ה** | **אברהם שלום בן ברוך בנדעט ז"ל** | **מאשה רבקה בת טובה ע"ה**

"וְאָךְ אֶת דְּמֻמְכֶם לְנַפְשֵׁיכֶם אֲדַרְשׁ מִיָּד כָּל זֵוִיָּה אֲדַרְשֶׁנּוּ וּמִיָּד הָאָדָם מִיָּד אִישׁ אֲזוּזוֹ אֲדַרְשׁ אֶת נַפְשׁ הָאָדָם"

(בראשית ט, ה).

יש לפרש על פי הגמרא בסנהדרין (דף לז: ושבועות (דף לד.): תניא (תוספתא פ"ח מסנהדרין), אמר רבי שמעון בן שטח: אראה בנחמה (לא אראה בנחמה, וגמרא הפכו לברכה. פירוש אחר, אראה בנחמה - נשבע ימותו בניו ואראה בנחמתן. רש"י מכות ה:) אם לא ראיתי אחד שרץ אחר חבירו לחורבה, ורצתי אחריו, וראיתי סייף בידו ודמו מטפטף והרוג מפרפר, ואמרתי לו: רשע, מי הרגו לזה? אני או אתה. אבל מה אעשה שאין דמך מסור בידי, שהרי אמרה תורה (דברים יז, ו) 'על פי שנים עדים יומת המת'. היודע מחשבות יפרע מאותו האיש שהרג את חבירו. אמרו, לו זזו משם עד שבא נחש והכישו ומת. ע"כ.

וזה כוונת הפסוק "אך את דמכם לנפשותיכם אדרש", פירוש, כשלא ידוע מי הרג, שאין עדים לדבר, אני בעצמי היודע מחשבות - אדרוש את דמכם, ו"מייד כל חיה אדרשנו" - על ידי חיה, וכדוגמת הנחש שהכישו לרוצח.

(זכר יעקב פרשת בראשית)

שפע ברכה והצלחה ברוחניות ובגשמיות

מאיר דהן | ברק בן צור | מיכאל איתן בן שושנה | אליהו גורגוב | דוד אטיאס | אלישע אטיאס | דוד אביטל | עדי אביטל | ירוחם בן מרים פרוץ | נדב תורגמן | שי תמס | אלחנן פנחסוב | יזהר שאול | שלמה שאול | יעקב אייזיקס | אלעד סופר | רונן חזי | דוד מגידש | יחזקאל נתנאל | דניאל נחמיאס | ניר בר | דני ודליה זית | ניתאי והילה קפלן | יונתן עמרן | יצחק גלצר | משפחת שושני | מזל נעמי בת נורית נורית - רפואה שלימה ובריאות איתנה | דוד בן מזל נעמי - רפואה שלימה ובריאות איתנה | יעקב אברהם בן מזל נעמי וחני חנינה בת דליה וכל יוצאי חלציהם - בריאות איתנה והצלחה בכל מעשי ידיהם ונחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם | מאיר יצחק שמעון בן מזל נעמי - ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו

ניתן לתרום להוצאת הגליונות
"מליצי יושר", באמצעות PayBox
למספר 050-3280226
ולציין "עבור מליצי יושר"

© כל הזכויות שמורות. יו"ל ע"י מוסדות התורה "אביר יעקב" - בראשות מו"ר הרה"ג יעקב ראש שליט"א.

ניתן לקבל את הגליון במייל: Oro.Shel.Olam@gmail.com

ניתן להקדיש את הגליון: לע"נ, להצלחה, לפרנסה, לבריאות, לזיווג הגון, לזרע של קיימא, ולכל הישועות, והוא בדוק ומנוסה! **לברורים:** ניתן ליצור קשר במייל - Oro.Shel.Olam@gmail.com או בטלפון: 052-7142437 בין השעות 13:00 - 15:00 בלבד